

**Loppuarviointi: Kainuun malli pienentänyt sote-kustannuksia
Sosiaali- ja terveystalvet tuotetaan Kainuussa muuta maata pienemmin kustannuksin.**

Kustannusten kasvua on hillinnyt muun muassa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhdistäminen samaan organisaatioon ja saman johdon alaisuuteen.

Tiedot selviävät Tampereen yliopiston tekemästä Kainuun hallintokokeilun loppuarvioinnista, joka luovutettiin hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemelle (kesk.) perjantaina.

Vuoden 2005 alussa käynnistyneen hallintokokeilun tavoitteena oli rakenne, jossa palvelujen järjestäminen on mahdollista maakunnan väestön vanhetessa ja vähentyessä. Lisäksi haluttiin luoda entistä parempia edellytyksiä maakunnan kehittymiselle.

Kokeilun aikana maakunta on huolehtinut sosiaali- ja terveystalveten järjestämisestä päivähoitoa lukuun ottamatta. Maakunta on vastannut myös nuorten ja aikuisten ammatillisesta ja lukiokoulutuksesta. (STT/KL)

Marko Helin 9.4.2010 10:00

STT

**Hallintomallikokeilu onnistui varsinkin perustalveten kustannusten hillinnässä
Helsinki, 9.4. Kotimaa, stt 178**

///LEHTIVERSIO. STT-GRAFIKKAA///

Kainuun hallintomalli veti tutkijoiden ja päättäjien suut messingille perjantaina Säätytalossa Helsingissä. Erityistä suitsutusta annettiin kainuulaisten kyvyille hillitä perustalveten kustannusten kasvua. Tilaisuuden henkeä kuvastaa hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemen (kesk.) lupaus, että ehdotuksia mallin jatkosta on luvassa vielä tänä keväänä.

–Tulokset ovat niin myönteiset, että tuntuisi hölmöltä luopua saavutetuista uudistuksista ja toimintamalleista. Kysymys on vain siitä, miten jatkuvuus parhaiten voidaan toteuttaa, Kiviniemi huomautti kokeilun loppuraportin julkistamistilaisuudessa.

Kainuussa perustalveten kustannusten kasvua on hillinnyt muun muassa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhdistäminen samaan organisaatioon ja saman johdon, maakuntavaltuuston, alaisuuteen.

Aivan yhtä hyviä tuloksia ei saatu aluekehityksen saralla.

–Kun luottamusmiehet (maakuntavaltuustossa) tekevät vaikeita päätöksiä, he yrittävät kehittää kaikkea tasapuolisesti, ei kehittämiskohteita priorisoiden, sanoi hallintomallin arviointiin osallistunut lehtori Jenni Airaksinen Tampereen yliopistosta.

Raportin mukaan maakuntavaltuusto ei näytäkään olevan alueen kehittämisen kannalta paras mahdollinen järjestelmä.

Saavutuksiin ilman palveluverkon heikennyksiä

Mutta perustalveten tavoitteissa Kainuussa siis onnistuttiin, joskin lääkäripula on lyönyt leimansa joidenkin kuntien ratkaisuihin. Lääkäripulaa on paikattu laajentamalla hoitajien työnkuva.

–Hyviä tuloksia saatiin kustannusten kasvun hillitsemisessä. Lisäksi terveystalveten määrä säilyi kokeilun aikana lähes ennallaan, vaikka jotkut epäilivät talveten keskittävän Kajaaniin, totesi puolestaan tutkija Anni Jäntti.

Julkisuudessa herätti myös keskustelua terveystalveten vuodepaikkojen vähentäminen. Toimintaa kuitenkin muutettiin talveten laadun parantamiseksi ja hoitokäytäntöjen järjeistämiseksi. Terveystalvet-

kusten vuodeosastolla makuuttamisen sijasta hoitoa tarvitsevalle tehdään keskitetyssä akuutin diagnostiikan yksikössä parissa päivässä tarvittavat tutkimukset. Tämän jälkeen potilas kotiutetaan tai ohjataan jatkohoitoon.

–Kainuulaiset pystyivät turvaamaan peruspalvelut vaikeissa oloissa ilman palveluverkon heikennyksiä, joskus jopa palveluja parantaen, huomautti professori Arto Haveri, joka johti hallintomallin vaikutuksia luodannutta Tampereen yliopiston tutkijaryhmää.

Saavutuksen arvoa nostaa hänen mukaansa se, että alueella ihmisten sairastavuus on korkea, väestö ikääntyy ja välimatkat ovat pitkät.

Muunneltu malli vaikka pääkaupunkiseudulle

Kainuun mallia voitaisiin ministeri Kiviniemen mukaan soveltaa myös muualla.

–Jo vuosia sitten esitin, että esimerkiksi pääkaupunkiseudulla voitaisiin hyödyntää muokattua Kainuun mallia. Näin esimerkiksi maankäyttöön ja asumiseen liittyvissä kysymyksissä.

Kiviniemi huomautti, että Etelä-Karjalassa on sosiaali- ja terveystalouden osalta syntymässä samantyyppistä yhteistoimintaa kuin Kainuun mallissa.

–Kannustaisinkin etenemään tähän suuntaan, hän sanoi.

Toisaalta hän muistutti, että myös toteutuneissa kuntaliitoksissa on saatu paljon hyvää aikaan.

Myöskään tutkija Anni Jäntti ei liputtanut yhden ainoan mallin puolesta.

–Meillä tarvitaan sekä kuntaliitoksia että yhteistyöjärjestelmiä, hän totesi.

STT–EEVA NIKKILÄ-KIIPULA

Kainuun Sanomat

Paluuta vanhaan ei Kainuussa enää ole. Tästä vallitsee hallinto- ja kuntakuntaministeri **Mari Kiviniemen** (kesk.) mukaan laaja yksimielisyys.

– Kokeilun uusimmat tulokset puhuvat jatkon puolesta, sanoi Kiviniemi Kainuun hallintokokeilun arvioinnin loppuraportin luovutustilaisuudessa Säätytalolla Helsingissä perjantai- aamuna.

Kiviniemen mukaan mallin siirrettävyyttä muille alueille on vakavasti pohdittava.

Loppuarvioinnin mukaan hallintokokeilu on tuonut Kainuun kuntien velkataakkaan noin 80-100 miljoonan euron helpotuksen.

Kainuun maakunnanvaltuuston puheenjohtajan **Timo Säkkinen** (kesk.) mukaan Kainuun malli on säästänyt kainuulaisten veroeuroja 1,5-2 veroprosenttia per vuosi.

Luottamus uupuu

Kainuun mallilla on tuotettu peruspalveluja tehokkaasti ja laadukkaasti, mutta elinkeinopoliittikkaa ei ole onnistuttu vahvistamaan odotusten mukaisesti, ilmenee Tampereen yliopiston yhdyskuntatieteiden laitoksen tutkimuksesta.

Mallille ei ole myöskään saatu kainuulaisten luottamusta. Tutkijoiden mukaan hallinnon ja kansalaisten välisen kuilun umpeen kurominen vaatii merkittäviä toimenpiteitä ja ajattelutavan muutosta. Tutkijat muistuttavat, että asukkaiden luottamus on itsehallintoon perustuvan järjestelmän kulmakiviä.

Yliopiston tutkimusryhmä on seurannut hallintokokeilua sen alusta lähtien.

Mallin myönteiset vaikutukset on tutkimuksen mukaan saavutettu uudistamalla päätöksentekoa ja kokoamalla voimavarot.

Onnistumiseen on olennaisesti vaikuttanut rahoitusmalli, jossa on perinteisen kuntien välisen menojen jakamisen asemesta on jaettu tuloja. Sillä on hillitty kustannusten kasvua.

Kainuun mallin kokeilu alkoi vuoden 2005 alusta ja jatkuu kuluvaan vaalikauteen loppuun vuoteen 2012. Mallin jatkosta päätetään tänä vuonna. Kainuussa pidetään selvänä, ettei hyvinvointipalvelujen järjestämisessä enää palata lähtöruutuun, vaan ne jatkossakin järjestetään maakunnallisesti.

Kainuu Sanomat

Päivitetty 9.4. 15:08, julkaistu 10.4. 00:00

Realismi voittaa

[Lähetä palautetta toimittajalle](#)

Ikääntyvät kainuulaiset ymmärtävät, että ilman Kainuun mallia he putoaisivat tyhjän päälle.

Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi tuntee Kainuun mallin paremmin kuin kukaan muu hallituksessa. Yhtä hyvä ote hallintokokeiluun oli hänen edeltäjällään Hannes Mannisella. He ovat myös rohjenneet suositella Kainuuta malliksi myös muualle valtakuntaan.

Hallintokokeilun loppuraportin luovutuksessa Kiviniemi toisti käsityksensä. Vähenevän ja vanhenevan väestön maakunnille Kainuun malli tarjoaa toimivan ratkaisun. Kiviniemi kiinnostui myös Tampereen yliopiston tutkijoiden kaavailusta, että suoraan vaaleilla valittava maakuntavaltuusto voisi olla ratkaisu pääkaupunkiseudun kaupunkien epäterveeseen kilpailuun.

Muihinkin kuntayhtymiin on siirrettävissä rahoitusmalli, jossa kuntayhtymän on sopeutettava toimintansa saamiinsa resursseihin. Nykyisin sairaalakuntayhtymien menot paisuvat jatkuvasti, kun ne voivat aina lähettää lisälaskun kuntien veronmaksajille. Mitään kannustinta toimintojen kehittämiseen ja tehostamiseen ei ole olemassa.

Tamperelaisten tutkijoiden loppuarvio on linjassa varhempien kanssa. Koottu maakuntahallinto on tehostanut palvelutuotantoa selvästi ja antanut resursseja kehittämiseen, yhtenäistämiseen ja synergioiden hakemiseen. Terveystieteiden tutkimuksessa tärkeintä on ollut perusterveydenhoidon ja erikoissairaanhoidon niveltäminen toisiinsa.

Edelleen kainuulaisten suurin tyytymättömyys juontuu lääkärripulaan. Mutta harva muistaa, että se oli meillä täällä jo ennen hallintokokeilua ja olisi hyvin todennäköisesti nykyistäkin pahempina ilman sitä.

Kaikkein heikoimmin hallintokokeilu onkin onnistunut omakuvansa luomisessa. Tämän paljastaa viime vuonna tehty kyselytutkimus, johon on vastannut tuhatkunta kainuulaista. Yliopiston tutkimus on hyvin linjassa *Kainuun Sanomien* tuoreen kyselyn sekä maakunnan omien asiakaskyselyjen kanssa.

Ne kainuulaiset, jotka itse tai joiden perheenjäsenet ovat käyttäneet maakunnan palveluja, ovat niihin huomattavan paljon tyytyväisempiä kuin muut. Tämä tulee esille kaikissa palveluissa ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhoidossa.

Hallintokokeilusta on kansalaiskeskustelussa muokkautunut Kainuun oma EU, jonka syyksi voidaan lukea kaikki mahdolliset epäkohdat. Näitä lukkiutuneita asenteita on ollut vaikea murtaa.

Vähitellen realismi kuitenkin voittaa.

Niin *Kainuun Sanomien* kyselyssä kuin tässä yliopistotutkimuksessa enemmistö kantaa otta-neista haluaa jatkaa palvelujen maakunnallista tuottamista. Erityisen selvästi näin ajattelevat ikääntyvät kainuulaiset. He ymmärtävät, että ilman Kainuun mallia he putoaisivat tyhjän päälle.

Yliopistotutkimus yhtyy Valtiontalouden tarkastusviraston viimevuotiseen selvitykseen, jonka mukaan Kainuun malli ei ole tuottanut aluekehitykseen ja elinkeinopolitiikkaan juurikaan lisäarvoa. Valtion budjettirahoitus eli Kainuun kehittämISRaha virtaa valtaosin läpi esimerkiksi teiden kunnostukseen ja työllisyyden hoitoon. Vapausasteita ei ole ollut tai niitä ei ole uskallettu käyttää.

Tutkijoilta on kuitenkin jäänyt huomaamatta, että globaali talouskriisi ei ole koetellut Kainuuta kovinkaan julmasti. Toisin kuin muualla, Kainuussa työttömyys ei ole pahentunut.

YLE

Kun monen kunnan sosiaali- ja terveystalvet yhdistettiin Kainuussa viisi vuotta sitten, kustannusten kasvu tippui puoleen. Samalla kuntien muut toiminnat tehostuivat, kun resursseja ei kulunut terveystalvetiin.

Kainuussa kokeiltiin vuodesta 2005 alkaen hallintoa, jossa sosiaali- ja terveystalvetujen järjestämistä vastasi kuntien sijasta kansan valitsema maakuntavaltuusto. Tampereen yliopiston tutkijat luovuttivat kokeilun loppuraportin perjantaina hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemelle (kesk.).

Kainuun hallintokokeilu kuulosti alussa monen mielestä päättömältä idealta. Kokeilussa Kainuun kuntien kunnanvaltuustojen yläpuolelle perustettiin kansalaisten valitsema maakuntavaltuusto. Se sai tehtäväkseen järjestää kaikkien Kainuun kuntien sosiaali- ja terveystalvet päivähoitoa lukuunottamatta. Maakuntavaltuuston puheenjohtajan Timo Säkkinen mukaan kuntien muut toiminnat tehostuivat, kun niiden ei tarvinnut pohtia terveystalvetuja.

- Järjestely antoi kunnille mahdollisuuden keskittyä siihen kehittämistyöhön mikä niillä on. On enemmän panoksia panna sinne kunnan kehittämiseen, elinkeinopolitiikkaan ja tulevaisuuden pohdintaan, perustelee Timo Säkkinen Kainuun maakuntavaltuuston puheenjohtaja.

Säkkinen mukaan sosiaali- ja terveystalvetuiden siirron ansiosta kunnilla oli yksi huoli vähemmän.

Kustannukset puolittuivat

Tampereen yliopiston tekemän tutkimuksen mukaan Kainuussa säästettiin kokeilun aikana rutkasti rahaa. Sosiaali- ja terveystalvetuiden kustannusten nousu onnistuttiin lähes puolittamaan.

Positiivisia kokemuksia saatiin esimerkiksi erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhdistämisestä samaan hallintoon ja budjettiin. Tampereen yliopiston professorin Arto Haverin mielestä saavutukset ovat Kainuun olot huomioden merkittäviä.

- Väestön ikärakenne Kainuussa on poikkeuksellinen epäedullinen, etäisyydet pitkiä ja myöskin sairastavuus on muuhun maahan verrattuna poikkeuksellisen korkea.

Kainuulaiset kritisoivat kokeilua

Kokeilulla oli kaksi tavoitetta, joista toinen saavutettiin. Tutkijoiden mukaan kokeilussa onnistuttiin luomaan malli, jonka avulla on mahdollista järjestää talvetuja tehokkaasti alueella, jonka väestö vanhenee ja ikääntyy. Tavoite maakunnan elinkeinoelämän kehittämistä kuitenkin epäonnistui runsaista tukirahoista huolimatta.

Kritiikkiä hallintokokeilu sai myös maakunnan asukkailta. Monet kokivat, että maakuntatason päätöksenteosta ei saanut tarpeeksi tietoa, eikä etäällä tehtävään päätöksentekoon luotettu. Tutkijoiden mukaan kuntalaisten talvetuja ei kuitenkaan kokeilun aikana merkittävästi supistettu.

Kaikkiaan osittaisesta maakuntahallinnosta saadut kokemukset ovat niin hyviä, ettei Kainuu halua luopua siitä. Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi lupasikin, että Kainuu saa jatkaa valitsemallaan tiellä. Hän kehottaa myös muita maakuntia kokeilemaan Kainuun mallia.

- Itse näen useita maakuntia, joihin tämä sopisi kuin nenä päähän. Jos nyt tästä hatusta heitän niin Etelä-Pohjanmaa, Keski-Suomi, Pohjois-Karjala, Pohjois-Savo. Niitä on useita.

YLE Uutiset / Mikko Lindqvist

STT

Kainuun hallintomalli saamassa jatkoa

[Juttu] 09.04.2010, 13:16 1269 merkkiä

Tulostusversio

Takaisin Helsinki, 9.4. Kotimaa, stt 133

///LYHYESTI///

Kainuun hallintomallissa onnistuttiin hillitsemään sosiaali- ja terveystalouden kustannusten kasvua, mutta sen sijaan kokeilu ei vaikuttanut alueen kehitykseen odotetulla tavalla, selviää hallintomallin loppuraportista.

Kokeilun tulokset olivat kuitenkin niin rohkaisevia, että sen seurantarayhmä antaa esityksensä mallin jatkosta vielä tänä keväänä. Hallinto- ja kuntaministeri Mari Kiviniemi (kesk.) pitää selvänä, että toteutetuista uudistuksista ja toimintamalleista pidetään kiinni. Kysymys onkin hänen mukaansa vain siitä, miten jatkuvuus voidaan parhaiten toteuttaa.

Kainuussa peruspalvelujen kustannusten kasvua on hillinnyt muun muassa perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhdistäminen samaan organisaatioon ja saman johdon, maakuntavaltuuston, alaisuuteen.

Ministeri Kiviniemen mukaan muutkin voivat ottaa oppia Kainuun mallista.

– Tutkijoidenkin esiin nostama rahoitusjärjestelmä, joka perustuu tulojen jakamiseen perinteisen menojen jakamisen sijaan, on osoittautunut kustannuksia hillitseväksi ja on siirrettävissä muihinkin kuntien yhteistyöorganisaatioihin, hän huomautti.

Vuonna 2005 käynnistyneen Kainuun hallintomallin loppuraportti luovutettiin ministeri Kiviniemelle perjantaina.

(STT)